

DE EUROPESE TOEZICHTHOUDER VOOR GEGEVENSBESCHERMING

Samenvatting van het advies van de Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming inzake waarborgen en afwijkingen op grond van artikel 89 van de algemene verordening gegevensbescherming (GDPR) in de context van een voorstel voor een verordening betreffende geïntegreerde landbouwstatistieken

(De volledige tekst van dit advies is beschikbaar in het Engels, het Frans en het Duits op de EDPS-website: www.edps.europa.eu)

(2018/C 14/06)

De ontwerpverordening betreffende geïntegreerde landbouwstatistieken, zoals de Europese Commissie deze na raadpleging van de Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming heeft voorgesteld, doet op zichzelf weinig problemen rijzen met betrekking tot gegevensbescherming. De wijzigingsvoorstellen in de context van de besprekingen in de Raad, werpen echter nieuwe vraagstukken op die in het oorspronkelijke Commissievoorstel niet aanwezig waren. In het bijzonder zou, als deze amendementen in de definitieve tekst zouden worden opgenomen, de ontwerpverordening het eerste wetgevingsinstrument van de EU worden dat zou voorzien in een afwijking van de rechten op toegang en rectificatie, alsmede van het recht op beperking en het recht om bezwaar te maken met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens voor statistische doeleinden overeenkomstig artikel 89 van de algemene verordening gegevensbescherming. De EDPS is daarom verheugd dat de Raad hem over deze nieuwe ontwikkeling heeft geraadpleegd en hem zo in de gelegenheid heeft gesteld in dit stadium van de procedure een advies uit te brengen.

Dit advies spitst zich toe op het onderzoeken van de noodzaak van afwijkingen op grond van artikel 89 van de GDPR in het licht van het Handvest van de grondrechten. De EDPS benadrukt met name dat de rechten van toegang en rectificatie worden uiteengezet in artikel 8, lid 2, van het Handvest zelf en als essentieel worden beschouwd voor het recht op de bescherming van persoonsgegevens. Afwijkingen van deze rechten mogen niet verder gaan dan wat strikt noodzakelijk is om het doel ervan te verwezenlijken en moeten voldoen aan de hoge normen die worden gesteld in artikel 52, lid 1, van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie en artikel 89 van de GDPR.

In het advies wordt er niet alleen op gewezen dat een grondige beoordeling van de noodzaak vereist is, maar ook dat de reikwijdte van eventuele beperkingen tot een minimum moet worden gereduceerd, en wordt ingegaan op de aard van de benodigde waarborgen. Het advies bespreekt ook artikel 11 van de GDPR, dat mogelijk een aantal van de zorgen van nationale bureaus voor de statistiek die de Raad aan de orde heeft gesteld, kan helpen wegnemen, zonder dat vrijstellingen op grond van artikel 89 van de GDPR nodig zijn. Met name wordt er in dit verband op gewezen dat, in overeenstemming met artikel 11, in gevallen waarin een verwerkingsverantwoordelijke kan aantonen dat hij de betrokkene niet kan identificeren, de artikelen 15 tot en met 20 niet van toepassing zouden zijn.

Gezien het voorgaande adviseert de EDPS dat de Raad de noodzaak van de voorgestelde afwijkingen opnieuw beoordeelt in het licht van de norm die in artikel 89 van de GDPR, gelezen in het licht van het Handvest, wordt gesteld. Tenzij de Europese wetgever verdere argumenten kan aanvoeren die de noodzaak van deze afwijkingen rechtvaardigen, en tenzij hij de reikwijdte van de bepalingen beter op het beoogde doel kan afstemmen, beveelt de EDPS aan in plaats daarvan te overwegen in hoeverre artikel 11 van de GDPR de legitieme zorgen van nationale bureaus voor de statistiek zou kunnen helpen wegnemen. Het kan van belang zijn in fasen van de gegevensverwerking waarin de sleutels die afzonderlijke personen koppelen aan de gegevensreeksen over hen, al zijn gewist en er andere technische en organisatorische maatregelen zijn getroffen om te waarborgen dat de bureaus voor statistiek of welke andere partij dan ook de betreffende personen niet langer opnieuw kunnen identificeren.

De EDPS benadrukt echter dat de algemene regels die in de GDPR worden uiteengezet, van toepassing blijven op de initiële periode die voor de voorbereiding van statistieken vaak noodzakelijk is en waarin de personen direct of indirect identificeerbaar moeten blijven. Het feit dat mogelijk financiële en personele middelen vereist zijn om technische en organisatorische maatregelen te treffen die personen toegang en andere rechten geven, is op zichzelf geen geldige rechtvaardiging om af te wijken van de rechten van personen op grond van de GDPR. Dit geldt voor alle rechten van betrokkenen op grond van de GDPR en is met name van cruciaal belang voor de rechten van toegang en rectificatie die op grond van het Handvest uitdrukkelijk vereist zijn, en die van wezenlijk belang zijn voor het grondrecht op bescherming van persoonsgegevens.

1. INLEIDING EN ACHTERGROND

Op 9 december 2016 nam de Europese Commissie („de Commissie”) een voorstel aan voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende geïntegreerde landbouwstatistiek en tot intrekking van de Verordeningen (EG) nr. 1166/2008 en (EU) nr. 1337/2011 („het Voorstel”) ⁽¹⁾. Het doel van het Voorstel is een coherenter, flexibeler en geïntegreerd systeem van landbouwstatistiek te creëren en te voorzien in het rechtskader voor een programma van landbouwenquêtes dat begint met een landbouwtelling die in 2020 moet plaatsvinden.

De ontwerpverordening zelf, zoals de Europese Commissie deze na raadpleging van de Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming heeft voorgesteld, deed slechts enkele problemen rijzen met betrekking tot gegevensbescherming, en in het Voorstel zijn deze naar behoren opgelost. De EDPS is verheugd dat de Commissie hem al voordat zij het Voorstel aannam, heeft geraadpleegd en dat rekening is gehouden met zijn informele opmerkingen. Hij staat met name achter de verwijzingen, in overweging 16, naar de toepasselijke wetgeving inzake gegevensbescherming, te weten Richtlijn 95/46/EG van het Europees Parlement en de Raad ⁽²⁾ en de nationale uitvoeringsmaatregelen, en Verordening (EG) nr. 45/2001 van het Europees Parlement en de Raad ⁽³⁾, naargelang van het geval. Ook is hij ingenomen met de verwijzing in overweging 26 naar het feit dat de EDPS is geraadpleegd. Aangezien het Voorstel zoals dat op 9 december 2016 werd gepubliceerd, geen zorgen van betekenis wekte ten aanzien van gegevensbescherming, besloot de EDPS in dat stadium geen formeel advies uit te brengen.

Een aantal wijzigingsvoorstellen die in de context van de onderhandelingen in de Raad van de Europese Unie („de Raad”) tijdens het wetgevingsproces zijn gedaan, werpen echter nieuwe vraagstukken op die in het oorspronkelijke Commissievoorstel niet aanwezig waren. Als deze amendementen in de definitieve tekst zouden worden opgenomen, zou de ontwerpverordening het eerste EU-instrument worden dat uitdrukkelijk zou voorzien in een afwijking van de rechten op toegang en rectificatie, alsmede van het recht op beperking en het recht om bezwaar te maken overeenkomstig artikel 89 van de algemene verordening gegevensbescherming („de GDPR”).

Dit belangrijke nieuwe element rechtvaardigt een advies van de EDPS in dit stadium van de procedure. De EDPS is daarom verheugd dat de Raad besloten heeft hem over deze nieuwe ontwikkeling te raadplegen en hem op 26 september 2017 specifiek heeft verzocht deze wijzigingen die in de context van de onderhandelingen in de Raad zijn voorgesteld, aan een nader onderzoek te onderwerpen ⁽⁴⁾.

Het doel van dit advies is specifieke aanbevelingen te doen over de ontwerpverordening, waarbij de nadruk ligt op de relevante ontwerpamendementen waarover in de Raad overlegd wordt. In deel 2 van dit advies ligt de nadruk op het bespreken en helpen beoordelen van de vraag of de voorgestelde afwijkingen voldoen aan het noodzaakbeginsel voor afwijkingen voor statistische doeleinden op grond van artikel 89 van de GDPR en artikel 52, lid 1, van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie („het Handvest”). Daarnaast doet de EDPS in deel 3 aanbevelingen met betrekking tot de voorgestelde bepalingen over de waarborgen.

4. CONCLUSIES

Als de voorgestelde wijzigingen in de definitieve tekst zouden worden opgenomen, zou de ontwerpverordening het eerste wetgevingsinstrument van de EU worden dat zou voorzien in een afwijking van de rechten op toegang en rectificatie, alsmede van het recht op beperking en het recht om bezwaar te maken met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens voor statistische doeleinden overeenkomstig artikel 89 van de GDPR. Aangezien het een nieuw en belangrijk onderwerp betreft, verwelkomt en waardeert de EDPS het feit dat de Raad hem heeft geraadpleegd en dat de mogelijke gevolgen van dit Voorstel voor de bescherming van persoonsgegevens de Raad ter harte gaan.

- De EDPS adviseert de Raad de noodzaak van de voorgestelde afwijkingen opnieuw te beoordelen in het licht van de norm die in artikel 89 van de GDPR, gelezen in het licht van het Handvest, wordt gesteld.
- Tenzij de Europese wetgever verdere argumenten kan aanvoeren die de noodzaak van deze afwijkingen rechtvaardigen, en tenzij hij de reikwijdte van de bepalingen beter op het beoogde doel kan afstemmen, beveelt de EDPS aan in plaats daarvan te overwegen in hoeverre artikel 11 van de GDPR de legitieme zorgen van nationale bureaus voor de statistiek zou kunnen wegnemen. Het kan met name van belang zijn in fasen van de gegevensverwerking waarin de sleutels die afzonderlijke personen koppelen aan de gegevensreeksen over hen, al zijn gewist en er andere technische en organisatorische maatregelen zijn getroffen om te waarborgen dat de bureaus voor statistiek of welke andere partij dan ook de betreffende personen niet langer opnieuw kunnen identificeren.

⁽¹⁾ COM(2016) 786 final — 2016/0389 (COD).

⁽²⁾ Richtlijn 95/46/EG van het Europees Parlement en de Raad van 24 oktober 1995 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens (PB L 281 van 23.11.1995, blz. 31).

⁽³⁾ Verordening (EG) nr. 45/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 18 december 2000 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens door de communautaire instellingen en organen en betreffende het vrije verkeer van die gegevens (PB L 8 van 12.1.2001, blz. 1).

⁽⁴⁾ Zie nota van het voorzitterschap aan de delegaties over „overweging 16 bis en artikel 12 bis in de tekst van het voorzitterschap (gegevensbescherming)” (ref. nr. 12351/17) gedaan te Brussel op 21 september 2017. Dit document is ook openbaar toegankelijk (in het Engels) in het register van de Raad via <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12351-2017-INIT/en/pdf>

Mocht de noodzaak voor specifieke afwijkingen in een later stadium gerechtvaardigd worden, dan zou de EDPS de volgende aanvullende aanbevelingen willen doen ten aanzien van artikel 12 bis in verband met de voorwaarden en waarborgen:

- De EDPS verwelkomt de ondubbelzinnige verklaring dat de persoonsgegevens niet mogen worden gebruikt om maatregelen te treffen tegen of een besluit te nemen over een betrokkene.
- De EDPS is ook ingenomen met de bepaling dat persoonsgegevens uitsluitend voor statistische doeleinden mogen worden gebruikt.
- De EDPS adviseert de tekst zodanig te herzien dat daarin duidelijk wordt bepaald dat bij het verwerken van persoonsgegevens pseudoniemen worden toegepast en (in plaats van of) andere gepaste waarborgen op grond van artikel 89, lid 1.

Brussel, 20 november 2017.

Giovanni BUTTARELLI

Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming
